

SZILÁGY-SOMLYÓ.

TÁRSADALMI HETILAP

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-felajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hulinka Sándor.

SZERKESZTŐSÉG:

Sz.-Somlyón az ev. ref papi háznál,
hová az előfizetések és a kéziratok küldendők.
Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr

Egy főpásztori levél.

(i.) Főtiszteletű Szász Domokos ev. ref. püspök ur a következő főpásztori levelet intézte a sarmasági tüzkárosult ev. ref. vallásu egyház híveihez:

Szeretett Híveim!

Szivem mélyéig ható bánatos érzettel értesültem sz.-szolnoki esperes afia útján azon megrendítő csapásról, mellyel a végére mehetetlen bölcsességű és titkos tanácsu isten titeket, szeretett híveim! sújtani jónak látott, hogy nem csak közületek többeknek békés hajlékait, hanem egyszersmind az egyház községnek díszes templomát és papilakját is az emésztő lángok martalékává lenni engedte. Bizony rettenetes dolog az élő istennek kezébe esni: kicsoda állhatna meg az ő orczája előtt, mert megemésztő tűz van körülötte és forgó szél. Siralomra fordult a ti szívetek öröme, mert megvert s keserűséggel illetett titeket a Mindenható! Veletek együtt bánkódom én is s buzgó indulattal kérem a nagy és erős istent, hogy adjon nektek is erőt békességes türéssel szenvedni el a rátok mért nagy csapást abban a hitben, hogy azokat dorgálja meg kiket szeret s azokat ostromozza, a kiket fiaivá fogad; abban a hitben, hogy megtisztít titeket a nyomoruságok tüze által s ha meg alázott fel is emel, ha sebet ejt, azt be is gyógyítja. Főpásztori résztvevő indulattal kérlek titeket; meg ne rendüljete a hitben, mert az ur a szorongattatás napjain is erősségünk nekünk s ha meg is próbálja, de nem veszti el az ő népét s még keserűségből is édest hoz ki. Bizonynal hiszem, hogy nem lesztek ti magatokra hagyatva a ti nyomoruságtok napjaiban mert rendel számotokra is az ur segítségét, hogy megépíthessétek romlásait az ur házának s zendülhessen meg majd abban ajkaitokon a hála és dics ének. Ime én példát akarván adni másoknak is, hogy azt kövessék, abból a kevésből a mit az ur adott nekem, küldtem az én esperes társamhoz 50 azaz ötven forintot s rátok bizom annak elhatározását, hogy ez összeget az egyházközségnek minő szükségére fordítsátok. Engedje a kegyelemnek istene, hogy az én csekély adományomat az áldozatkész szívek buzgósa meg sokszorozza! Ti pedig, én népem, legyetek jó reménységgel, mert megsegít, megszentel és megáld titeket az irgalomnak szent istene. Én meg nem szünök érettetek könyörögni s biztat az a hit, hogy meghallgat engem az én uram, istenem, könyörül ti rajtatok az ő kifogyhatlan könyörületességének gazdagsága szerint.

Küldöm nektek főpásztori áldásomat s maradok a távolban is Kolozsvárt, 1885. július 22-én a ti szolgátok az urban. Szász Domokos erdélyi ref. püspök.

Vasut-ügy.

(i.) Folyó hó 26-án népes és fontos értekezlet tartatott Sz.-Csehben gróf Bánffy Béla ő méltósága elnöklete alatt a zilah-zsibó nagybányai vasut érdekében, jelen voltak a vidék és városi érdekelteken kívül gróf Dégenfeld Gusztáv és br. Wesselényi Béla személyesen, gróf Károlyi Sándor és gróf Teleky Miksáné jószágigazgatóik képviselőtében. Az értekezlet kimondta a vasut létesítésének nagy fontosságát s kimondta az érdekeltség alakításának szükségességét és egy bizottságot küldött ki, hogy ez tegye érintkezésbe magát a megyei érdekeltség kiküldöttségével. Kimondta az értekezlet, hogy a nem a közgyűlés által megállapított irány ellen, hanem a mellett akar actiot fejteni ki. Ezen mozgalom által megyénknek három irányu vasut törekvése nyilvánul s miután már a megye közgyűlésének határozata az illetékes miniszteriumok által megerősítve van, annak elkészülése kétségtelen. Ha ennek kiegészítésül, ha mindjárt későbbben is a sz.-somlyó-margittai és zilah-zsibó-nagybányai vonal is kiépül, Szilágy-Somlyó megyének oly vasut hálózata lesz, a mely által nemcsak a forgalom szükségletének teljessége áll elé, hanem az összetett megyének összeforradására a leghatalmasabb eszközt fogunk ezáltal nyerni. Szerencsét kívánunk tehát gróf Bánffy Béla ő méltóságának e két irányu vállalkozásért s biztosítjuk, hogyha hatás befolyása folytán a Nagy-Károly-Sarmaság-Zilah és Sarmaság-Somlyó már a közelben valósulandó vasutunk kiépítése mellett, a Sz.-somlyó-margittai és zilah-zsibó-nagybányai vonalakat is létesítenie sikerül, éreznél marandóbb emléket emel önmagának.

Városi közgyűlés.

Rendkívüli közgyűlés volt városunknak e hó 23-án.

Tárgyalás alá vétetett:

A n.-váradí m. kir. postaigazgatóságnak átírata, melyszerint a m. kir. adólivatalhoz tartozó mellék épületnek postai czélokra leendő átalakítása esetén a köztérből 80 méter területet minden díj nélkül átengedni kér. Ezen ügynek bővebb megvitatása s a helyszínen fogatosított szemle alapján elhatározta a közgyűlés mikép: tekintettel arra, hogy a kérdéselt épületnek postai czélra leendő átalakítása esetén, hogy ha ezen melléképület egyenes vonalban hozatik ki szépitészeti tekintetben nyer a város, de másfelől tekintettel arra, hogy a „Bemtér“-t, melyből 80 méter terület díj nélkül átadatni kéretik — a város annak idejében oly magas árban vette meg a kinstártól, hogy ölenként majdnem 2 frt 80 krjába került, tekintettel továbbá a város korlátolt anyagi helyzetére s végre tekintettel arra, hogy ha a kérdéselt közutból 80 méter terület átengedtetnék ez által a felépítendő postahelyiség és a „Bemtér“-en fenn álló „szentháromság szobor“ közötti szekér közlekedési út feletle meglenne szűkítve, ezen indokok alapján, csak is 40 méter terület engedtetett át s ez is 20 frt díj lefizetése mellett s azon kijelelntéssel, hogy ezen átengedett terület s itt nyerte az első tudományos rangot. Sehol sem olvassuk, hogy a fiatal tanuló kitűnt volna szellemi tehetségeivel akár az iskolában, akár a collegiumban. Nem hirdeti trombiták harsogása az egyetembe lépését, neve nem tündökölt a kitüntetésért pályázók között, nem tagja a testületeknek, de már Edinburghba látják nyomait a csendes munkáló természettudósnak, mert tagja volt a Plinius társulatnak; s hogy Cambridge-ben is volt neve, mint természettudósnak, bizonyítja az, hogy egyik tanár őt ajánlotta a Beagle hajó kapitányának, kit Dél-Amerika és Ausztrália partjainak fölmérésére és kipuhatolására rendelt a kormány. A fiatal tudós nagy örömmel fogadta, s még nagyobb dicsérlet töltötte be ez állást, mely annyira tiszteletbeli volt, hogy nem csak magának kellett fizetni minden költséget, hanem még négy évi utazása alatt szerzett nagyszerű gyűjteményét is át kellett adni a nemzetnek. Ebből is látszik hogy Darwinnak nagy célja az ismeretek terjesztése, nem önmagának dicsőítése volt, s milyen szerencse, hogy tudomány-szomját kielégíthette a nélkül, hogy kockáztatta volna jövődő vagyoni helyzetét, mert ez elég nagy volt arra, hogy gond nélkül éljen a tudománynak, ingyen vállalkozzék a nagy és veszélyes utra, folytassa kutatásait. De hány fiatal ember tenné meg ezt, s hány volna kész feláldozni a családi kényelmet, az élet apró fényűzését tudományos munkáért és igazi fáradságért még napjainkban is, midőn a tudomány kezd népszerű lenni?! Ötven évvel ezelőtt az ily ember tünemény volt, és vágyainak betöltése sokba került a lelkes ifjunak, mert az egész utazás alatt, 1831. 1836-ig folytonosan tengeri betegség gyötörte, s

TARCZA.

Darwin és a darwinismus.*)

Egy munkás, szerény és igazságszerető tudós életét és működését szándéksom rajzolni, s ha rajzom csak némileg is megközelíti az igazságot, meg leszek elégedve.

1882. április 19-én halt meg Darwin Károly, ki-ről egyik életírója ezt a költői szép jellemzést idézi:

„Ő férfi volt, példánykép mindenekben.

Hozzá hasonlót nem látunk megint.“

Olyan ember volt Darwin, kit Sokrateshez hasonlítottak bölcsességéért, s Newtonhoz a nagy forradalomért, melyet a tudományban hozott létre, de a kinek legnagyobb dicsérete abban áll, hogy mindenek felett becsületes ember volt, lelkiismeretes, szigorú az elméletével összefüggésben lévő minden tény megfontolásában, nem rejte el a kedvezőtlen oldalakat, minden munkatársának megadva teljes elismerését, ki nem hízelt kedvesért, sem jutalomért, hanem egyedül a tudománynak élt, nem rettenve meg s nem zavartatva ellenfeleinek zajos vádjaitól. Ily embert méltán lehet az

*) A kecskeméti reform. főgymnasium értesítőjéből vevszük át e közleményt, mert alapos tanulmány útján szép világításba helyezi a sokak által félre — és rosszul értelmezett Darwin ismust.

Szerk.

lét után létező jogokat a város jövőre is fentartja magának.

A kisednevelők országos egylete. választmányának megkeresése folytán elhatározta a közgyűlés, hogy ezen egyesületbe a jövő 1886. év elejétől kezdve a felügyelete alatt álló kiseddoveda részéről 50 frt összeggel alapító tagul belép s kötelezi magát az ovoda alapjából az alapító kötvény beváltásáig az 50 frt alapítvány után járó 3 frt évi kamat fiztésére.

A város pártfogása alatt álló helybeli rom, kath. gymnasium 1885/6. tanévi költség előirányzata 3480 frt bevétellel. 3682 frt kiadással, 202 frt hiánnyal elfogadtatott s megerősítés végett a m. kir. nagyméltóságu vallás és közoktatás ügyi miniszteriumhoz a tanterületi kir. főigazgatóság útján azon megjegyzéssel, hogy a költségvetés rendjén taneszközök és szertári szükségletekre azért vétetett fel csak 100 frt, mivel közelebből ezen gymnasium a kórkiválmainak és a törvénynek megfelelően taneszközökkel ellátott, s azon kéréssel, hogy a folyó kiadások fedezésére a kezelés alatt lévő 58,300 frt tőke egész kamat összegét folyósítsa, felterjesztetni határozottatott.

Dr. Kálmán Ignác városi tisztiorvos kérése alapján megengedte a közgyűlés, hogy helyette Kőrösi Kálmán ki a megyei főorvos által 1877. évi márczius hó 22-én a halottkémlésre minősített, a halottkémi teendőket, akadályoztatása esetén és az ő felelősége mellett végezhesse.

V.—

Budapesti általános kiállítás.

A tengerészeti osztály a kiállításon.

Budapest, 1885. július 18.

Uj, ismeretlen világ küszöbét lépi át a szárazföldi patkány, amikor betér a közlekedési miniszterium középhajójába, a melyben a tengerészeti osztály van elhelyezve. Ez világ csodás alakjaival, szokatlan méreteivel, idegenszerű színezetével meglepi, elragadja a szemlélőt, a kinek lelkében e dolog látára egyszerre dereng föl a „Thalatta“ örömríadalával a legnagyobb magyar legnagyobb szózata: „Tengerre magyar!”

Vizek sivataga, mérhetetlenség jelképe, bűbajos csodák otthona, tenger a te neved. Feneked mélyein piros korallerdők bogas ágazata közt ott nyüzsgönek a quabbok ezrei; habjaid ölében kéjesen hullámszik az algák tarka csillámu növényzete, vizeidet halóriások szelik át, felszíneden vig delfin bukácsol a verőfényben, követve pajzánul a bárkák vitorláját, a gőzösök ropgant tömegét, a melyek a világító torony fényénél szelik át a harsogó habokat.

A tenger e világát, a víz mélyében, rejlő, felületén uszó csodákat mind megismerhetni itt e csarnokban.

Ime ez asztalokon és álványokon bámulni való hűségben a tengeri hajók százféle nemei vannak bemutatva. A legapróbb részletekig hiven kidolgozott mintái ezek a nagy hajóknak, olyanok, mintha a valóságos hajó-óriásokat látná az ember ezerszeresen kicsinyítő üveg alatt, a három vitorlájú halászbárka, a fűge brigantin a lenge scooter, a három árbocu briggs, a hatalmas testű szállító-gőzös; mindezeknek játszi miniatürképe látható itt meglepő változatokban.

A tengerek beelzebubja, a torpedó, sem hiányzik a gyűjteményben. Ime ez a bálna-formája, fehérre mázolt vastest; ez volt a Whitehead fiúmei torpedógyáros első torpedókészítménye, a melyet 13

egész életére betegessé tette. A közel öt évig tartó tengeri utazás után 1836. okt. havában visszatért Angliába, s a következő évben megszerezte a második egyetemi rangot is. Nevezetes, hogy első és legutolsó értekezése a férgek hasznáról szól, melyeknek működését uegyven éven át soha nem lankadó kitartással vizsgálta s megtanított minket is arra, hogy ezek a megvetett állatok teszik széppé és termékennyé a földet a kemény rögök megőrlésével.

1839-ben nőül vette unokahugát Wedgwood Emát, nem tekintve a közel rokonságra s választását a legboldogabb családi élet jutalmazta meg, szerető felesége, 5 fia és két leánya körében. Így halt meg szeretetteitől környezve, oly rövid betegség után, hogy a közönség nem is tudott róla, s halálának híre megdöbbentőleg hatott a közönségre. Pedig halála nem volt váratlan, mert hazatérése után fojyvást oly beteg volt, melyet meggyógyítani nem, csak enyhíteni tudott az orvosi segély és az önmérséklés. De ő egészségeinek feláldozását a tudomány ügyében sohasem bánta meg, s mindig hálával emlegeti a Beagle kapitányát.

S nem ok nélkül, mert itt gyűjtögette a t a külföldből tapasztalatot, melyet később felhasználott elméletének támogatására, s tán még gyöngye egészsége is segítette nagy munkáját biztosítani. Ezért vonult vissza a közélettől falusi jászágára, és itt a családi élet csendjében, itt dolgozta ki azokat a csodás elméleteket, melyek a világot felvillanyozták, itt végezte a pontos kísérleteket állatokkal és növényekkel, melyekkel nézeteit támogatta és műveit oly értékesé tette, s itt halt meg 50 éves tudományos munka után.

Ritkán távozott csendes magányából, de nagy szíveséget és nyájasságát mindenki ismerte, ki segítséget keresett nála, és lebilineselő modoráról az idegenek iránt azt írja a Standard, hogy lelkesült zarándokok jöttek a világ minden részéből legalább egyszer beszélni vele és oly nyájasan fogadta őket, hogyha

évvel ezelőtt próbaképen bocsátott bele a Quarneróba. Tökéletlen volt még akkoriban a szerkezet és a jó torpedó eltévedt a mélységben, nem hogy kárt tett volna másokban, hanem még maga is bele fáradt a sok tévelygésbe és kifogyván a lélegzet belőle (sűrített levegővel töltik az istenadtát,) kapta magát; lefeküdt valami zákonnyfelére. Másfél év múlva valami quarnerói halász bálnát vélt fogni, a mikor hal volt a hálóján. Azóta bezzeg ilyen csufság nem esett meg a Whitehead hálójában. Kitálalta az anglus a módját neki, hogy soh'se téved el többé a vizekben, hanem egyenesen, vagy cik-cak kerülőkön oda jut éppen hajszálnyira, a hová és a mikor küldője akarja. Óramű idézi elő ezt a roppant nagy csodát és jaj annak a hajónak, a melynek a falához a torpedó oda talál ütődni. Forgácsnak való sem marad a fájából, hirmondónak sem a rajta élőköl. Ahol van atorpedó-hajó, az a kis szörnyeteg, a mely, ha egyet prüsszent, hát mind a két orra lyukán egy-egy torpedó buvik elő, neki furakodva a szemben álló pánzcélós hajónak, a mely bucsut is vehet ám hamarosan ettől a szép világtól.

Vízhatlan barna öltönyében, rengeteg üveg és ércsisakjával fején, fenékjáró buvár dűnyög itt a sarokban. Amott mellette nagy álványon a tengeri halak ezer neme látható kítőmötten, legfelül a mélyek falánk óriása, a csethal, kítátott nagyfogu szájjával. Nem volna jó ennek a kettőnek összekerülni odalenn a mélyekben a buvárnak meg ennek az óriásnak. Valamelyikök megbánná és az nem egészen bizonyos, hogy a buvár, mert éles tört hord fegyverül az övében. Hanem azért olvasóim közt mégis alig akadna olyan, a ki buvár szeretne lenni: hanemha természetbuvár, mert ennek csak kítőmött csethalakkal van dolga.

Enügyemben.

Az „Ellenzék“ folyó hó 7-iki 154. számában „A tilosban vadásznak“ czim alatt „Beküldetett“ aláírással megtámadta a „Szilágy-Somlyó“ tisztességét és az én becsületemet. Siettem erre egy visszautasító nyilatkozatot küldeni az „Ellenzék“-nek s magánlevélben felkértem t. Bartha Miklós urat, hogy ez idétlen megtámadást rectificálja. Ezen nyilatkozatomat beküldöttem a „Kolozsvári Közlöny és a „Magyar Polgár“-ba is. Ez utóbbi lapok szerkesztői tisztességtudó emberhez méltóan, sajnálatuk kifejezése mellett indokoltan értesítettek, hogy nyilatkozatomnak helyt nem adhatnak. Én tisztelem indokaikat s eljárásukban teljesen megnyugszom.

De nem nyugszom — én nem nyughattam meg az „Ellenzék“ szerkesztőségének azon eljárásában, hogy enged alárcz alatt, vezett eb módjára megtámadtatni, de a védekezés nem engedi meg, — s nem t. Bartha Miklós urban, a ki — ha már nem akarta alárczos lovagját kiszolgáltatni — a multba visszatekintve, talán kötelezve érezhette volna magát privát levelemre válaszolni. Nem tette.

Kénytelen voltam tehát az egyedül szabadon maradt téren, a tisztességében megtámadott „Szilágy-Somlyó“-ban utasítani vissza a nemtelen megtámadást.

kétkedők gyanánt érkeztek, mint hívők távoztak tőle. S míg Galton, egyike belső barátainak, őt a mai kor Aristotelesének nevezi, egy másik életirója így szól: „csodálatraméltó értelménél még nagyobb volt az ember jelleme“, de mikor kimutatja egy olyan életrajz szükségét, melyben hü képet nyerünk róla, hozzá teszi: „szerencsétlenségre épen ez a pont az, hol minden életirója megakad. Mert míg azok részére, kik elég szerencsések voltak vele benső barátságban lenni, nincs nyelv, mely hiven fesse jellemét, másoknak ugyanaz a beszéd a lelkesült bámulat eredményének tűnik fel, úgy találván, hogy az csak tulzott dicsőítő beszéd.“

Darwin élete egy epikus költemény. Legmagasabb vágyainak, komoly, lankadatlan foglalkozásának tárgya az igazság volt. Követte bárhova vezette vagy látszott vezetni, s bárha az ösvény eltért a járt esapástól, s rővisek közé bonyolodott, ő haladt tovább, nem rettenve a veszélyektől, nézve a távoli vezérvilágra. Kényelem és nyugalom hívogatták, de ő megvetette csábításait — s haladt előre. Ellenségek állottak útjába, megtámadták minden hatalmukban álló fegyverrel, de ő — mint ügyes hadvezér — engedte, hogy erejüket hiába vesztgesseék és győzedelmeskedett. De még győzelme perezében sem vesztette el azt a szerénységet, mely fő tulajdona az igazságkeresőnek, úgy, hogy legmérgesebb ellenfele sem vádolhatta önhittséggel és udvariatsággal.

Ily feddhetlen jellem benső gondolataiba és érzelméibe tolakodni sem jogom, sem vágyam nincs, vallási és politikai nézetei nem tartoznak reánk — hadd maradjon azok birtoka, kik legközelebb voltak hozzá. A mi számunkra az ember műveiben él, azokon át próbáljuk követni, s ez nem könnyű feladat, mert bár iratai nem vaskosak, bár irányja könnyű, értelmök világos, de oly széles körben mozognak, hogy csaknem vakmerőleg egy felolvasás szük keretében is

Ezen rendre és vissza utasító nyilatkozatomra Szász Gerő esperes társam azon alapon, hogy „ugy látszik őt értettem“ ir egy tisztességes magán levelet nekem, melyben a barátságára hivatkozva kijelenti, hogy a „Beküldetett“-hez semmi köze, s kér ennek rectificálására. Ámde ugyanezen ültiben ugy látszik, hogy a türelem fonala megszakadván — ir az „Ellenzék“-nek is egy nyilatkozatot, melyben ugyancsak szórja reám haragos lelkének villámaait s felruház oly epithetonokkal, melyeket jóbarát jóbarátjával szemben in camera charitatis sem szokott használni, annál kevésbbé nyilvánosan. És az „Ellenzék“ sietett e fulminans cikknek helyt adni és egy Pithia szerü se hus, se halféle nyilatkozattal kísélni. Nos hát én erre kettőt jegyzek meg:

1) Az „Ellenzék“ felett részemről napirendre térek s velem és lapommal szemben tanusított magatartását megítélni az olvasó közönségre bízom.

2) A Szász Gerő „Ellenzék“-ben közreadott nyilatkozatára nem reflectálok, mert tudom, hogy a harag rosz tanácsadó s a szenvedély útján nem akarom és nem fogom követni sem Szász Gerőt, sem senkit a világon.

Azonban van mondani valóm a Szász Gerő tisztességes magánlevele folytán.

Ha van „Szilágy-Somlyó“ olvasói között valaki, a ki e lap 30. számában közlött nyilatkozatom egy vagy több sorában Szász Gerőre vélt ismerni, a Szász Gerő egyszerű s baráti nyilatkozata alapján a legbensőbb meggyőződésemmel kijelentem, hogy az „Ellenzék“ „Beküldetett“ nemtelen korresszülttjében Szász Gerőnek a legkisebb része sincs. Ugyanazért kérem mind Szász Gerőt, mind azokat, a kik nyilatkozatomnak ellenkező magyarázatot adtak, ama sorokat tekintsék általam teljesen kitérőltnek!

A Szász Gerő levele s „Ellenzék“-ben kijött nyilatkozata — hivatalos távollétem miatt — csak folyó hó 25-én jött kezemhez s így ezen, a „Beküldetett“ miatt utolsó nyilatkozatomat a „Szilágy-Somlyó“ mult számában nem adhattam közre.

Nagy László.

Különfélék.

* **Hivatalos lapból.** Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére, Szász Domokos egyházkerületi közjegyzőnek az erdélyi evangélikus reformatus egyházkerület püspökévé történt megválasztását ezennel megerősítem. Kelt Ischben, 1885. évi július hó 18-án Ferencz József, sk. Trefort Ágoston, sk.

* **Hymen.** P. Szathmáry Károly városunk szülötte és lapunk munkatársa — volt képviselő és jeles regényíró — bájos ifjú leányát Arankát, legközelebb jegyezte el dr. Walla Ferencz földbirtokos és szab. áll. honvédhadnagy. Áldást kívánunk mi is e frigyre,

* **Sarmaság javára:** 1) Egyháznak: tek. Kovácsi Miklós ur Tasnád-Szántóról 5 frt, ftdő Trusza Lajos sz.-somlyó esperes plebános ur 5 frt, két véka ga-

mertetni akarni, még ha tudnók is mindenhova kísélni. Valóságban némileg nehéz határozott helyet jelölni ki számára a tudományos világban; főkép az állattan követeli magának, de ép ily nagy volt mint bótanikus és geologus, hogy ne említsünk többet. Ezt a nehézséget szem előtt tartva, csak legfőbb műveiről szólok bővebben.

Tudományos működését — mint említém — a Beagle hajón kezdette s ezen utaztában gyűjtötte össze azt a sok részletet, melyet később kifejtett, rendszerezett. Semmi sem kerülte el figyelmét, most Dél-Amerika földjének alakulása, majd a koral szigetek fejlődése, most Amerika kihalt és élő állatai közt levő hasonlóság, majd a déli Oceán közepén hajójukra szállott por, s míg mindezeknek az előbbieknél helyesebb magyarázatát adja, addig különösen az élő és ásatag farkok közt talált hasonlóság ragadja meg figyelő lelkét, s a földalakulás csekély mértékét nem találja elég oknak némely emlősök kipusztulására, s már ekkor fölmerül lelkében a lassu fejlődés gondolata, a fejlődés elméletének magva, az a folytonosság, mely mintegy láncolat köti össze a kihalt és élő alakokat ugyanazon országban. Valóban bámulatos, az az éles látás, melynek figyelmét semmi sem kerülte ki, s melyet a betegség sem tört meg, hogy meg ne lássa a természet minden, bármily csekély lényének szükségességét. S a mi még feltűnőbb, az az őszinteség, melylyel elbeszéli, hogy mennyire meg volt lepette, midőn a dolgokat nem olyanoknak találta, mint a milyennek olvasásából gondolta, ekkor aztán nem erőlködik a tényeket meggyőződéséhez egyengetni — a mi sokáig szokásba volt, — hanem módosítja meggyőződését a tényekhez. Az ily kutatás eredményeit aztán legnagyobb részben el kellett fogadni, még ellenfeleinek is, mert az alap tudományos volt. De bármily nagy volt is ez utazás eredménye, most mellőzöm, hogy azon nagy művet mutathassam be, mely Darwin nevével össze van növe.

bona és az öt illető malom vám felét még 5 hónapra keresztül. Mélt. br. Györffy Lajos ur egy sorsjegyet, melynek huzása folyó évi szept. 1-én lessz s a főnyeremény 4000 frt, végre, a mit legelől kell vala tennem Főtiszteletű Szász Domokos ur egy nagy becsű s lapunk élén olvasható főpásztori levél mellett 50 frtot. 2) A községi károsultak részére; ftdő Trusza Lajos ur ugyanannyit, mint az egyháznak. Fogadják a nemes keblű adakozók az egyház és község nevében legforróbb köszönetünket!

* A sarmasági tűzkárosultak javára adakoztak Csete György segélyező bizottság gyűjtő ivén: Ajtai Albert j. szolgabíró 5 frt, Csete György gazdatiszt 5 frt, Kovács Ferencz 1 frt, Szikszai Lajos alispán 25 frt, Németi Zsigmond 1 frt, Griger György 1 frt, Bíró Zoltán gazda 1 frt, Varga Kulcsár Bálint Erked 8 kenyér, Varga Márton János Erked 2 kenyér, Súlyom Mihály 1 frt. — Sz.-Nagyfalu községéből: Nagy A. György községi bíró által 36 frt 30 kr. készpénz, 5 zsák kenyérnek való gabona, 20 liter malé, 1 félkiló szalona, 8 kenyér, s több mindenféle ruha neműk: 17 zsák, 2 lepedő, 11 tarisznya, 4 lábravaló, 2 főrevaló keszkenő, 2 abrosz, 2 törölköző kendő, 7 ing, és 3 rőf vászon. Sz.-Somlyó város hatósága által eszközölt gyűjtésből: Varga András 60 liter buza, Pap Tódor 30 l. b. Grósz Henrik 30 l. b. Farkas Károlyné 30 l. b. Schönstein Imre 10 frt, Páskdj József 120 l. b. Csomós János 15 l. b. Bányai Istvánné 2 kiló szalona és 5 rőf vászon. Fejér Gergely 4 drb, kendő és 1 drb. kartan. Lázár Antal 6 drb. kendő 5 rőf karton, Tóth Károly 1 pár bocskor, a gabonával hozott 3 drb. zsák. — Neumán Simon Ökörítőről 1 zsák buza zsák nélkül. — Sarmaságról adakozták: Kovács A. Bálint 50 kr, Erdélyi István 40 kr. Kupás János 20 kr, Józsa György 48 kr, ifj. Kovács István 20 kr, Cs. Kovács János 40 kr, Szász Józsi Ferencz 10 kr, Árva J. András 20 kr, Balog Jozsef 20 kr. Töbektől: 9 zsák, 30 fejtős ruha, 11 ing, 7 lábravaló, 4 abrosz, 2 vászon darab, 1 párnahaj, 3 kanál, 1 tarisznya és egy keszkenő. Sarmaság, 1885. július hó 18. Csete György segélyezői b. elnök.

* Nagy László esperes a Székely István temetése a hivatali és baráti kapocs folytán megjelenővén intézkedett az egyház jövőendő adminisztrációjáról s leltározásról és ugyan azt az alkalmat felhasználva több egyházainkban, jelesen: Ardó, Ozikó, Benedekfalva, Bősháza, Sz.-Cseh és Sz.-Főkeresztúron látogatást tett s a felmerültekhez képest iskolai, egyházi és anyagi ügyekben megtette a szükséges intézkedéseket. Megyénk esperesének e nyáron ez már a negyedik körútja s ha szándéka szerint még vagy két ilyen megejthet egyház megyénk egyházainak több mint felét megfogja látogatni.

* A budapesti államl közép-ipartanodában a beiratások ezután szeptember hó 1-ő napjától nem 15-dik. hanem csak 10-dik napjáig tartatnak. A belépni óhajtó tanulóktól előzetes gyakorlat kívántatik, vagy legalább is az, hogy ezen nyári szünidő alatt a gyakorlatban foglalkozzanak s ezt hiteles bizonyítvánnyal igazolják. Szükséges végre, hogy a tanulók a beiratáshoz szüleikkel vagy gyámjaikkal jelenjenek meg. Budapesten 1885. július 18-án Hegedűs Károly igazgató.

* Iskoláügy. A zilahi községi leány-iskolának f. é. jun. 24. d. e. tartott vizsgálja alkalmával igen feltűnt az, hogy az V. osztály 15 növendéke közül egy vagy több tantárgyból, tíz bukott meg, s ezek közül olyanok is kik a IV. osztályból, jeles kalkulusal mentek föl az V. osztályba. — Ezen kedvetlenítő körülmények okait a következőkben vélem: a) Már évek óta köztudomásu dolog, hogy az V. s VI. osztály tanítója (fiatol nevére) tanítványai irányában nemcsak szeretetlen; de a szó szoros értelmében, — hogy szeliden szóljak, — kimé-

letlen is. — Nem reprodukálom ama sértő czimzéseket, melyeket ama tanító, növendékei irányában, igen süriően használt. Elég hogy ez utóbbiak — mondhatni mind — ama tanítótól rettegnék, és voltak esetek, hogy szülők gyermekeiket kezei alól kivették, „Nihil factu dieticue. turpe tangat limina, intra que puer est“. Azaz semmi illetlen szó vagy tett ne legyen a küszöbökön belül, a hol gyermek van. — Senecának a szabálya ma is érvényes. b) A kérdéses tanító tul szigorú. — Szépirási hibáért, 5—8 tanítványát is egyszerre ott marasztja, s volt eset, hogy egy-egy leánykát, — ki osztályában második szépiró volt, — minden szépirási óra után ott marasztott. — stb. stb. c) E tanítónak tanítása nem fejlesztő. Leczkéket hagyni s elkerdezni, ennyi az egész. Csak röviden és intőleg akartam e tárgyról szólni, — figyelemztetésül, — hogy a tanítás legyen értelem fejlesztő s egyszerűsággal szívnemesítő; tehát nevelve oktató. — Vannak kik a kalkulus adásbani tulszigort, hibának nem nézik, sőt a tanintézet megbízhatóságának tekintik, s az által a tulszigort pártolni látszanak. Tulszigor s tulkezdvezés egyaránt hibák, de az első nagyobb hiba, mint a második; uert az, a növendékek kebelében, maradó kedvetlen érzést hagy, s az iskolából elundorít, míg a kedvezés, nem lenyomó sőt édesgető. Azonban a közép ut legjobb.

* Jótékonycélú előadás. A helybeli műkedvelő társulat a sarmasági tűzkárosultak felsegdésére Feuillel Octávenak „Az erdő szépe“ régi, hírneves drámáját tüzte ki legközelebbi előadásra, — reméljük, hogy városunk közönsége egész buzgalommal támogatni fogja műkedvelő társulatunk ezen jóakaratu törekvését.

* Eljegyzés. Márkus Antal helybeli g. kath. pap-növendék eljegyezte Ungur György esperes leányát, Zsuzsa kisasszonyt.

* Pályázati hirdetmény. Van szerencsém a t. érdeklődő közönséget értesíteni, hogy a nagyenyedi m. kir. vinctellér-kepezde három évi tanfolyamát f. év augusztur 1-én tartandó zárvizsgával 2 növendék, végzendí, kik a gyümölcsstenyésztes-, szőlőművelés és borászatban, mellesleg a zöldségtermelés és kádármunkákban is oktatást nyervén, méltányos díjazás mellett állást foglalni óhajtanak. Ez irányban megkeresések, alólírt igazgatóságához intézendők. Ugyancsak fentnevezett intézetben az 1885. év október hó 1-én kezdődő új tanfolyamra 4 államköltséges tanuló felvételére ezennel pályázat nyittatik. Felvételi kellékek: 1) Tizenhat évet betöltött életkort igazoló keresztlevél. 2) Erős egészséges, munkát bíró testalkat és védhímlővel beoltásról tauuskodó orvosi bizonyítvány. 3) Legalább 4 elemi osztály sikeres végzését igazoló iskolai bizonyítvány. 4) Születési hely község előjárói által kiállított erkölcsi-bizonyítvány. 5) Szülők vagy gyámok beleegyezése illetve ama kötelező nyilatkozata, melynél fogva a felvett növendék az intézet 3 év eltelte előtt csak az intézet felügyelő bizottsága és igazgatósága beleegyezésével hagyhatja el. 6) Jelzett bizonyítványokkal felszerelt folyamonyványok legkésőbb aug. hó 30-ig, a n-enyedi m. kir. vinctellér-kepezde igazgatóságához intézendők, honnét a folyamodók fel- vagy esetleg felnemvételükről rövid idő alatt értesítettni fognak. 7) Fehérnemű és egyéb ruházatról, nemkülönnén író és egyéb szükséges kisebb eszközökről a tanuló maga köteles gondoskodni, ágyat, ágyneműt és törölközőt az intézettől nyer. Jegyzet. Katonai kötelezettségnek eleget tett vagy attól menteknek, nagyobb képzettségűeknek, kádármesterséget tanultaknak a felvételben előny adatik. A vinctellér-kepezdenek tulajdonképeni célja és feladata a kis szőlőbirtokosok fiainak tanítása és nevelése volna, mely üdvös cél azonban sajnos eddig elé még nem értet el a mennyibeü épen a kiknek leginkább szükségük volna reá a kis szőlőbirtokosok fiai legritkábban lépnek ezen intézetekbe. Miután én ezen haladásukra gátolágható sajnos körülmény okát nagyrészt a kiképeztetés hosszú idejében vélem feltalálhatni; ezért is célszerűnek látam az enyedi kepezde tantervét aként szervezni, hogy a szaktantárgyakat illetve a gyümölcstermeiést, szőlőművelést és borászatot bárki is egy tanév lefolyása alatt halgathassa. Ennélfogva az intézetbe ugynevezett rendkívüli tanulók is vétetnek fel, a kik a tanórákon, gyakorlati okmutatásos és munkákban mint a rendes tanulók résztvenni kötelesek, bizonyítványt azonban csak az intézet körében töltött időről és kifejtett szorgalmukról nyernek. A rendkívüli tanulók lakás, élelmezés és egyéb szükségleteiről maguk tartoznak gondoskodni, hely esetén az intézetben ingyen lakást, ellátást pedig az intézeti élelmezőnél havi 14 frtért nyernek. A m. kir. vinctellér-kepezde igazgatóságától. N. Enyed, 1885. június hó 20.

* A következő gyászjelentés küldetett be hozzánk: Szikszai Zsuzsánna, ugyszintén egyetlen leánya Ilona, férje Gyulai Miklós damos-jákótelki ref. pap, gyermekeik Anna és Mária; nemkülönnben szerető testvére öz. Tamás Jánosné, szül. Székely Anna, elhunyt testvéreinek gyermekeik, ugyszintén közeli rokona öz. Kiss Józsefné, szül. Kondor Klára nevőkben, a legmélyebb fájdalommal tudatják, a legjobb férjnek, szerető édes apának, nagyapának Székely István ref. lelkésznek élete 68. boldog házassága 36-ik évében 10 hónapig tüdővészben szenvedő hosszas betegség után folyó évi július hó 23-ikán esteli 8 óraker történt gyászal elhunytát. A mind haláláig hü férjnek, gondos családapának hivatalában fáradhatlan szorgalommal s pontosságban működő s hallgatóitól a köztiszteletet megnyerő férfiúnak portetemei folyó év július hó 26-án d. u. 2 óraker fognak a családi sírboltba öröknugalmomra elhelyeztetni. Csend és béke lengjenek nyugvó porai felett s legyen áldott emléke!!! Vervölgy, 1885. július 23-án.

* Együnk sok gyümölcsöt. Egy jeles orvos a legújabb időben felállította azt a tételt, hogy az orvosoknak nagyon kevés dolguk volna, ha az emberek naponkint ennének sok gyümölcsöt, még pedig minél többet. Ez az igazság senki sem illet annyira, mint a gazdák, mert nekik van leginkább szükségük egészségi szempontból a gyümölcser. Egy társadalmi osztály sem eszik annyi húst és zsírt, mint a gazda-osztály. A legtöbb gazda házában tulságos sokat vesznek be a jóból.

A sok zsíros, nehéz táplálék sokféle betegséget okoz, melyek, ha nem is gyürik mindjárt ágyba az embert, azért mégis kellemetlenek; mert általános rosszullétet okoznak és rövidítik az életet. A sok nehéz ételnek kitűnő ellenszere a gyümölcs. Ezért kiülönösen a gazdák háztartásában mindig az év minden szakában kellene gyümölcsöt enni. És milyen könnyen termelhet magának minden gazda gyümölcsöt, jó, finom gyümölcsöt, a földi epertől kezdve a téli kőrtéig. Mulasztást követ el a maga és családja egészsége és élete iránt, ha ezt elhanyagolja.

* Gyaszhir, Diószegi Albert a maga. kis leánykája Erzsike, valamint ipja Varga József, sógorasszonya Varga Anna, ennek férje Félégyházi Lajos, ezek gyermekei: Róza, József, Berta, Anna és Gyula; sógora Varga Gábor, továbbá édes apja Diószegi Lajos, édes anyja Kiss Rózália s testvérei: Lajos, neje s gyermeke, Miklós, Pál és Ilona nevében a fájdalomtól sajgó szívvvel tudatja, hogy forrón szeretett neje, a gondos nő és édes anya, a szerető gyermek és rokon Varga Sára, Diószegi Albertné életének 27-ik boldog házasságuk 7-ik évében, hosszas, sorvasztó betegségben, f. hó 24-én, éjjeli 12 óraker jobb létre szenderült. — A női erényekkel ékesített házastárs, a gyermekedő önfeláldozása is kész édes anya, a hálás érzülettel teljes gyermek, özetlenül szerető rokon jóságos tekintetere örök homály borult, beszédes ajka elnémult örökre, szerető szíve nem dobog többé, de angyali alakja köztünk marad, emléke élni fog szívünkben. Hült tetemeit f. hó 26-án délután 5 óraker, Sz.-Csehben az ev. ref. egyház szertartása szerint helyezték örök nyugalomra, mely végtiszteességtételre a résztvevő kebleket meghívjuk. Áldás lebegjen drága hamvai felett!! Sz.-Csehben, 1885. július 25-én.

* Különös szerenád. Mulatságból jött haza a fiatal ur, a melyben zenészi tehetségét is bemutatta, s hónalja alatt czipelve hegédűjét, sietett az esti fáradtságért magát kipihenni. Nála lévően a kapukules, könnyű volt neki természetesen a bemenetel, de felhaladván a lépcsőkön, be nem mohetett a szobájába, mert a lakásba vezető ajtó zárva volt. Zörgetett nagy hangosan, az üvegajtó ablakai reszketni kezdettek öklének sulya alatt, de az mind hiába volt, senki sem jött ki az ajtó kinyitni. Végre belátta, hogy bármily hangos legyen is zörgetése, az nem lesz képes az édes álomban lévő szakácsnét felébresztetni, s csak a többi lakók nyugalmát zavarja vele, azért is felhagyott a sisyphusi munkával s azon gondolkodott, hogy mikép juthat be zörgetés nélkül a lakásba. Rövid gondolkodás után jó eszme támadt agyában. Kiment az utczára hegédűjével s a konyha ablaka alatt rázendített egy döcögős „csicsónéra“, melynek hatása az lett, hogy rövid idő múlva kinyílt az ablak s a szakácsné, azt hívén, hogy valamelyik imádója ad neki szerenádöt, egész odaadással hallgatta az elandalító(?) zenét. De csakhamar egy durva hang riasztja fel ábrándozásából „Nyissa ki az ajtót, Julesa s ne bámészkodjék“ hangzott alulról. Hát nem te vagy Pista? Persze az urfi káromkodása aztán mindent megfejtett és az ajtó kinyitását eredményezte.

* Elárulta magát. Tanár: Ön mindig rendetlenkedik, igazán úgy viseli magát, mint egy uteza-betvár. Tanuló: Kérem tanár ur az én koromban nem illik ilyen czimeket osztogatni. Tanár: Hátrább az agarakkal, mikor én olyan fiatal voltam, mint ön, akkor még különb czimeket is elkeltett tünnöm.

Irodalom.

— Legujabb irodalmi ujdonság, az Osváth Imre ügyvéd által írt és „Italmérés regalejog“ czim alatt Nagy-Váradon sajtó alul kikerült érdekes könyv, mely mind felvett tárgyánál, mind ujdonságánál fogva hezagot pótolván, méltán megérdemli a figyelmét. A 224 lapra terjedő szakmunkában bőven tárgyalva és ismertetve vannak a földesuri italmérési regalejog, valamint a vendéglői (koresmai) üzletre vonatkozó mindenemű, ezek közt a koresmai hitel tárgyában alkotott ugyszinte az ipartörvény vonatkozó rendeletei kapcsolatosan a fogyasztási adók és ide vonatkozó rendeletek. Nagy előnye a műnek, hogy az 1550. évről mai napig alkotott s az ügyre vonatkozó — Magyarországot, Erdélyt és a volt Határorvidéket érdeklő törvények, rendeletek és döntvények idő rendszerint felsorolva és közzölve lévén, mindenkinek elégmutatóul szolgálnak. Az említett mű regalejog tulajdonosok, regalehírlők, kereskedők, közigazgatási tisztviselők és községi előjárók de különösen italméréssel foglalkozó vendéglősök és koresmárosok részére felettébb szükséges felvilágosító és utbaigazító segélyül szolgálnak a tárgyak jogot illetőleg előfordulni szakott bonyodalnak közepette. A mű főbb fejezetén következők: I. A regalejog meghatározása. II. Az italmérési jog alapja, lényege, jogimisége. III. A földesuri italmérési regalejog korlátosai, kurialis telkekhez kötött kiváltságos koresmáltatási jog a volt urbéres községek részére törvény szerint biztosított bemérési jog és az arányosítási törvények által. IV. A földesuri italmérési regalejog korlátosai az ipar, kereskedelem és gazdálkodás érdekében. V. A bor és szeszes italokkal való kereskedés korlatosai a földesuri italmérési regalejog által. VI. Az italmérési regalejogból származható s bírói utra tartozó perek, illetve keresetek a régi jog szerint. VII. Az italmérési regalejogból származható s bírói utra tartozó perek, illetve keresetek a jelenlegi gyülekezet szerint. VIII. Az italmérési regalejog osorbitás esetében közigazgatási eljárás, büntetés kiszabás és jogorvoslat. IX. Koresmai mértékek, az azok feletti felügyeleti jog s a hamis mérték büntetése. X. Az italmérési üzlet szabályozása az ipartörvény által. XI. Az italmérési regalejog Erdélyt illetőleg. XII. Szesztermelési, sörtermelési, bor és husfogyasztási, cukor-káv és sörfogyasztási adók. XIII. A koresmai hitel szabályozása az 1883. évi xx. v. t. cz. által. XIV. Függelék: 1550-től a mai napig hozott, az ügyre vonatkozó — Magyarország, Erdélyt és a volt határorvidéket érdeklő összes törvények, rendeletek és előzmények. Már azon tartalomjegyzék valóságos képét nyújtja a mű célszerűségének és életrevalóságának, minőlfogva azt mindenkinek figyelmébe melegen ajánljuk. A közérdekű munka ára 2 frt és megrendelhető Nagy-Váradon a szerzőnél.

— **Vörösmarty összes műveiből** Méhner Vilmos kiadásában meg jelent a 35., 36., 37. és 38-ik füzet is. Egyes füzetek ára 35 kr. E nagybecsű vállalatot ajánljuk olvasóink figyelmébe. Megrendelések a kiadóhoz (Bpestre) intézendők.

— **„Képes Családi Lapok.”** A 44. szám tartalma: Szívek játéka. (Elbeszélés folytatása.) Balázs Sándortól, — Történet. (Költmény.) Mészáros Istvántól. — A vitorlavászon története. Kisteleký Edétől. — Hazai fürdőink. (III. A torjai fürdő és a Büdös-barlag.) — A tengertitka. (Angol elbeszélés, folytatása.) — Az élet és az alföldi szür. Czigány Károlytól. — Római költőkből. (Költmények.) Fordította Radó Antal. — Az országos kiállításról. (XVIII. Festmények.) — Házasság pénzért. (Regény folytatása.) Br. Horváth Miklóstól. — Faust. (Elbeszélés folytatása.) Turgenyev Ivántól. — Képmagyarázatok. — Mindenféle. — Képeink: Enekleczke a nevelő intézetben. — A bosszuálló szerető. — A legszebb ékszer. — Melléklet: Az „Ingványon át” (regény Sziklay Jánostól.) 49—64 oldala. — A borítékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Szótag-talány. — Talányok megfejtése. — Megfejtők névsora. — Jutalmak. — Hymen. — Gyászrovat. — Apróságok. — Szerkesztő postája. — Hirdetések. — Előfizethetni: Méhner Vilmosnál, Bpest, IV. ker. papnővelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

CSARNOK

Emlékeim.

Irta P. Szathmáry Károly.
(Folytatás.)

A teljesült álom.

Legenda.

Történt pedig, — beszél a szent legenda, —
Hogy ép' ezerben, a szent szék előtt
Jelent meg egy követség; kérve, várva
Szylveszter ur, hogy meghallgassa őt:
S adjon ura, Boleszló fejedelemnek
Királyi jelvényt: szentelt koronát. —
S a pápa kegygyel hallgatá szavát. . . .
Im sár-aranyból készen áll az ékszer
A jámbor agg térdeplő zsámolyán;
Hol megtekinti többször, mint elégszer
S ugy tér pihenni munkás nap után; —
S a boldogoknak álma jó reá.
És im az égből angyal száll alá,
Könnyen lebeg, mint játszi nyári szél;
S az agg előtt megállva, így beszél.

„Isten hive, szolgálak szolgál! Intlek,
E szent ereklyét iengyelnek ne add;
Más célra szánta azt Uram, s Urad: —
Egy nép jelen meg reggel udvarodban,
Fénnyel boritva, szívben gazdagon;
Fején a kócsag tolla ing; a vállon
A him oroszlán s párducz préme van,
Kemény, nyakas; de szépre jóra hajló
S nemes miként alatta a szilaj lo.

Im nézd jövő királyi disz-sorát:
Istvánt, a szent, a bölcs honrendezőt;
Lászlót, ki harczban mulja felül őt
Sirból kikel, hogy védje szép honát;
Fejjel magasbb, mint harci nagy sereg.
Kálmán korát fejben előzi meg;
Béla támaszt egy kiölt hazát;
László Rudolfnak viv ki koronát.
Lajos, ki három tengerig hatol
S meging Olaszhon ádáz harczitól;
A két Hunyad e két erős paizs
Kiktől remeg az ozman holdja is,
S a kiknek ajakán bölcsék érve szól.
József, ki lángszével századok
Eszméit és korát előzi meg
S jó Ferdinánd, kit áld a néptömeg.
S mily nép fölött uralg e hosszú sor! . . .
Hitért, jogért, mi tenger vére foly!
Ez lesz a nép, mely ezeket tanít meg
Istent, hazát, törvényeket szeretni,
Kihalt remény sirjába újra vetni;
Korlátatlan szeszély nem rontja meg,
Törvényt imád a nagy, hazát a néptömeg.
Huszár lesz a lovas, gyalogja büszke honvéd
Mely békén és csatán törvényt, jogot hiven véd.
S ha jó a vizsály keletről, északról egyaránt
Eléje áll vitézzül s megbánja, a ki bánt.
Jogot, hazát, szerencsét mindenkivel megoszt
S mitől fosztatni félne attól meg ő se foszt.

Hát még a nők? Ezekre száll először
Az égi szikra; ők a magvetők:
Minden nemes virág az ő szívökből
Fakadva hajt ki: a hit illattárja,
Az érzelemnek minden disz virágja
S jótett gyümölcse nálok tündököl.

Lesz egy királyné a bajor Gizella
Hogy fölsegélje Isten hajlokát.
Erzsébet, egy másik király-leány
Thüringia, kit szent gyanánt imád
Koldus kenyérré változtatja át
Kincset, s hogy érte férje meg ne bántsa
Ráfogja, hogy csupán rózsát viszen
És érte im csodát mivel az Isten
Kenyért a férj hogy mind rózsának látja.
És lesz magyar nő Rozgonyik hadából,
Ki gyöngre kézzel, lelkesült kebelrel
Egyszerre ment meg, férjet, hont, királyt.
Egy más előtt, ki véd egy szikla-várt
Vezérek állnak földrehajtott fejjel,
Majd egy királynét elhagy minden ember
Csak a magyar nem: vonva száll a fegyver
S megvédi őt, mert tiszta, szent, igaz:
Ki más tiport jogát, — magáét védi az.

Lesznek leányi, kik csapás után
Midőn a férfi keble megtörött,
Érezni, tenni tudnak: egy Perényiné
Temetni két holt ezredek között
S ez egy temet, de hány támasztja föl
A félhalottat végveszélyiből?
Midőn a férfi szíve, keble törve
Megmered a kar és az érzelem:
A bátorság a női szívbe tör be
S megfejt: mit tud a honszerelem.
A nő bekötni kél a nagy sebet
Es könyein, mosolya melegén
Beforr a seb; urrá lesz a szegény.

Jó nagy csapás; a föld megvonja mindazt,
Mi a szegény nép életére kell;
A sik kiégett; nincs egy szál haraszt
És im a nők nemes csoportja kel . .
Nyomukban élet, áldás és virág kel;
Kenyért, levest kap koldus és paraszt
S szeméből most örömkönnýüt fakaszt
A hálaérzettől emelt kebel.

Jó romboló vizár: egész vidék
Fedél, kenyér, ruhától fosztva áll;
És összehullnak éhező szülék
Kétségbeesett árvák csoportinál: —
Tündérkezek tündéri gyorsasággal
Nyomort könyörrel, bánatot virággal
S könnyüt mosolylyal így büvölnek át.

Jön a halál és ezrivel arat,
S százával hagy árvát az ut porában
Angyalkezek nyulnak le s nem marad
Egy árva sem egész magyar hazában!
Nem mert a nő megindul, házat épít,
S mint a madár behordja kis cselédit;
Növel nekik százával uj szülöket,
Gyógyítja a testökben szenvedőket;
S árváiból hü ifju- s lányi válnak
Az önmagát el nem hagyott hazának!
S tovább dehogyan tudnám mind elősorolni,
Mit a magyar nő képes tenni, szólni!

Lesz egy király, ki egy adott szavával
Rosz századok kódét oszlatja el;
S beváltva azt; virágzó életéért
Eseng honában minden hü kebel;
Lesz egy királyné messzi föld szülötte
Kinek fejére égi szikra száll,
Hogy tud kedvencz népe nyelvén,
S nemes szívén két nép ügyét viselven, —
Kibékítón, mint égi angyal áll.
Mindkettejük szívét a honszerelme
És gondja tölti; kunyhó palota
Áldván mutatják lépteik nyomát,
Mely mindenütt, irt, nyugtot, üdvöt ad; —
Mert nincs a honban árva, melynek álminál
Gondos szülők virasztanak: királyné és király.

„Add add e nép fejének koronádat
Az Ur parancsa az,“ — beszélt az angyal s eltűnt.

Szylveszter eszmél Kár hogy álom! —
Mond és kinéz, felkelve ablakán
De ime ott leng kócsag, kaczagány,
Az ősz apostol Asztrik áll előtte;
Hü daliák csoportja körbe vette;
Szemökbe tűz, kegyesség ül szívökben. . . .
A pápa néz; szíve örökre döbben
A kis csapat már megjelent eseng
S ajkán a szó oly lágyan zengve, zeng. . . .
A pápa álmát teljesülve látja;
Szívét öröm s kétség tusája váltja;
Kezét kinyújtja: áldva adja át
Asztriknak a megszentelt koronát!
Szemében a kegyesség könnye ült, —
Nem bánta meg Im álma teljesült.
(Folyt. köv.)

Piaczi árak.

Egy hektoliter	Sz.-Somlyó július 24.	Zilah július 25.	Tasnád július 25.	Sz.-Cseh július 20.	Kraszna július 21.
árak krajczárokbán					
Buza	468	564	600	563	700
Kétszeres	374	480	500	480	550
Rozs	357	364	420	—	500
Árpa	241	—	—	—	—
Zab	295	320	320	200	260
Tengeri ^{100 kiló}	488	532	450	590	550
Széna ^{100 kiló}	320	350	350	400	—
Marhahus	40	40	36	26	32

HIRDETESEK

110—1885. kgysz.

Arverési hirdetmény.

Zilah város tulajdonát képező pálinka italmérési jog az 1886. évi márczius hó 1-től kezdődő 3 egymásután következő évekre 12 ezer frt kikiáltási ár mellett nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe adatik. Az árverés határnapjául **folyó évi augusztus hó 30-ik napjának délelőtti 10 órája** a polgármesteri irodába kitűzetik.

Bánatpénzül a kikiáltási ár 5% teendő be.
Zárt ajánlatok az árverés napjának d. e. 10 órájáig adhatók be a polgármesterhez.
Az árverési feltételek a hivatalos órákban a főjegyzőnél tekinthetők meg.
Zilah, 1885. július hó 1-én.

SERES KÁROLY,
polgármester.

89. 3—3

96.—1885. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §. értelmében közhíré teszi, hogy a sz.-somlyói kir. járásbíróság 229.—1885. sz. végzése által gróf Károly Tibor végrehajtató részére Árgyelán György és neje ellen 85 frt tőke ennek 1884. évi ápril hó 24. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 38 frt 60 kr perköltség erejéig elrendelt végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 383 fra becsült lovak, szarvasmarhák, házi butorok és gazdasági eszközökből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek 1031.—1885. sz. kiküldetést rendelő végzés folytán Porez község házában leendő eszközzésére az **1885. évi augusztus hó 4. napjának d. e. 10 órája** határidőül kitűzetik s arra a venni szándékozók ezennel meghívatnak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban irt feltételek mellett lesz fizetendő.

Sz.Somlyó 1885. évi július hó 17. napján.
VIRÁG LÁSZLÓ
bírói végrehajtó.

1.—1.—90.

61.—1885. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § a értelmében közhírré teszi, hogy a sz.-somlyói kir. járásbíróság 2864—884. számú végzése által ifju Tóth Ferencz javára Incze Béla récei lakos ellen 141 frt tőke, ennek 1884. évi január hó 1-ső napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 40 frt 53 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1000 frtra becsült egy négyló erejű cséplőgép teljes felszereléssel nyilvános árlejtés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2391./885. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis Récsében leendő eszközzésére **1885. év augusztus 17-ik napjának d. e. 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: — hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-ai értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.
Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Sz.-Somlyó, 1885. évi jul. 28-án
MÁRKUS GUSZTÁV
kir. bir. végrehajtó.

91.—1—1.